

Adviesraad voor Personen met een Handicap

Plenaire virtuele zitting van woensdag 18 november 2020 van 18u00 uur tot 20u00

Aanwezig : Mevr Lydia Mutyebele Ngoi, Schepen voor Gelijke Kansen ; Mr Nicolas Gheude, medewerker van Mevr Lydia Mutyebele Ngoi ; Mevr Emily Bouché, medewerkster Huisvesting ; Mevr Nadia Hadad (ENIL) ; Mevr Edith de Ryckel (Les amis des aveugles et malvoyants) ; Mr Miguel Gerez (AMT Concept) ; Mr Jean-Marc Hollants (AVPH Ukkel) ; Mevr Alexandra Daoust ; Mevr Agnès Pieck (Blindenzorg Licht en Liefde) ; Mevr Dahlia Ameluan (Ligue Braille) ; Mr Charly Douglas ; Mr Drozd David (Beyond Borders. Life without Barriers) ; Mr Merlin Gillard (AMT Concept) ; Mevr Ibtissamm Anounou (AMT Concept) ; Mr Jacques Dekoster.

Verontschuldigd: Mr Bienvenu Mputu-Boyelo (Handicongo) ; Mr Nino Peeters (Passe le message à ton voisin) ; Mr Samir El Bidadi (6ème sens) ; Mevr Valérie Neysens (FFSB) ; Mevr Tanya Weyn (ADO-Icarus) ; Mevr Fabienne Feytaerts (FNPH) ; Mevr Catherine Zekas (Huitième jour) ; Mevr Frédérique de Jonghe (FNPH) ; Mevr Anne-Sophie Reuzeau (Œuvre Nationale des Aveugles) ; Mr Karim Mourad ; Mevr Christiane De Busschère ; Mr. Eric De Velder (AVPH Etterbeek) ; Mr Jean Depasse ; Mr Michel Cormond (Alteo) ; Mevr Rose-Marie Montini (Les amis de Benjamin) ; Mevr Alexandra Todeanca (Le 8ème Jour) ; Mevr Camille Herve, Coördinatrice van gepersonaliseerde ondersteuningstrajecten in de scholen van de Stad ; Mr Vincent Carrière (OCMW) ; Mr Jacques Petit (PMR Belgique).

Secretariaat: Mevr Barbara de Witte voor de Cel Gelijke Kansen.

1. Goedkeuring van het rapport van de zitting van 16 september 2020

Het verslag werd goedgekeurd.

2. Inleiding door Lydia Mutyebele Ngoi, nieuwe voorzitter van de AVPH

Lydia Mutyebele Ngoi nam op 19/10 haar nieuwe functie als Schepen van Huisvesting, Patrimonium en Gelijke Kansen op en volgt hiermee de heer Khalid Zian op. In deze nieuwe rol wordt zij ook voorzitter van de adviesraden, gecoördineerd door de Cel gelijke kansen. Wij heten haar graag welkom!

3. Toegankelijkheid Ter Kamerenbos

Van maandag 14 september 2020 tot en met zondag 15 november hebben de Stad Brussel en het Brussels Gewest een mobiliteitstest uitgevoerd in het Ter Kamerenbos om een nieuw verkeersplan uit te testen. Tijdens de testperiode werden evaluaties uitgevoerd waaronder een telling van het aantal voertuigen in het Ter Kamerenbos, de omliggende assen en in de straten in de gemeenten van de Stad Brussel, Elsene

STAD VAN BRUSSEL • STAD BRUSSEL
Organisatie afdeling • Departement Organisatie
Cellen Gelijke kansen • Cel Gelijke Kansen
Boulevard Anspach 6, 1000 Brussel Anspachlaan 6, 1000 Brussel
T. 02 279 2150 – egalitedeschances@brucity.be – gelijkekansen@brucity.be
www.bruxelles.be • www.brussel.be

en Ukkel die gelegen zijn in de omgeving van het bos. Op basis van deze info konden, indien nodig, de maatregelen aangepast worden. Meer informatie op de website van de Stad: <https://www.brussel.be/nieuwe-test-voor-de-mobiliteit-van-het-ter-kamerenbos>

De AVPH wenste het college van Burgemeester en Schepenen en in het bijzonder de heer Dhondt, Schepenen van mobiliteit, rond dit project aan te spreken. Helaas was het kabinet nog niet in staat om de resultaten van de studies te verstrekken op 18/11 en stelde daarom voor om zijn interventie tot begin 2021 uit te stellen tijdens de volgende zitting van de AVPH.

Intussen heeft de AVPH de volgende verzoeken alvast ingediend om rekening mee te houden bij mogelijke evaluaties en beslissingen:

1/ De toegang tot het bos bevorderen (grote lus) voor rolstoelgebruikers en rollators: momenteel is de toegang via de 8 relatief nauwe lanen die toegang verlenen tot het bos onveilig wegens druk verkeer en onaangepaste voetpaden.

2/ De toegankelijkheid in het bos verbeteren door te voorzien in aangepaste voetpaden en toegangsbarrières. Een aantal van de toegangbarrières lijken onlangs te zijn ingekort doch dit is nog niet het geval thv de Braziliëlaan en de St-Job Laan: deze laatste beletten de toegang voor rolstoelgebruikers, tandems (o.a. gebruikt door blinden), bakfietsen en driewielers voor volwassenen. Andere barrières worden slecht gecombineerd met uitstulpingen op het asfalt. Tot slot, vormen de rioleringen (vaak verborgen door dode bladeren!) ware valkuilen voor rolstoelen enz. die er met hun wielen vast komen te zitten.

3/ De voetpaden verlagen en verkeerslichten met bereikbare drukknoppen voorzien thv oversteekplaatsen op rijstroken waar auto's nog toegang tot hebben.

4/ In de evaluaties van de uitgevoerde testen alle Brusselaars als potentiële bezoekers van het bos in acht nemen, inclusief personen met een beperkte mobiliteit!

5/ Personen met een gehandicaptenkaart die zich met de auto verplaatsen kunnen meestal gebruik maken van reguliere parkeerplaatsen. Voor deze mensen, is het belangrijk dat zij gratis kunnen parkeren in de buurt van hun bestemming, ongeacht of de parkeerplaats voor personen met een handicap is voorbehouden of niet. Als gevolg van de nieuwe ontwikkeling in het Ter Kamerenbos is het aantal reguliere parkeerplaatsen in en rond het bos tijdens de testfase sterk afgenomen wat het vinden van gratis parkeren op zonnige dagen erg moeilijk maakt en bijgevolg ook parkeerplaatsen voor personen met een handicap snel bezet zijn. Het kruispunt van de Floralaan en de Zoomlaan is bijvoorbeeld de enige ingang naar het Ter Kamerenbos wanneer men vanuit Elsene komt. Toch zijn er slechts twee parkeerplaatsen voor personen met een handicap aan de Floralaan. De AVPH pleit daarom voor een significante toename van het aantal parkeerplaatsen voor personen met een handicap op dit kruispunt en vraagt op bijkomende parkeerplaatsen voor personen met een handicap te voorzien aan de andere ingangen van het Bos.

4. Vooruitgang van het PAVE project in de Stad Brussel

Aangezien de vertegenwoordigers van de betrokken diensten en het kabinet niet over de nodige informatie konden beschikken om een presentatie rond de voortgang van het PAVE project te verzekeren, werd het punt naar de agenda van de volgende plenaire vergadering, begin 2021, verzet.

In afwachting van deze vergadering werd de volgende informatie, in het kader van de evaluatie van het actieplan "Handicap, inclusie en universele toegankelijkheid", alvast medegedeeld door de Directie van

het Departement Wegeniswerken: De Stad Brussel beschikt nu over alle aanbevelingen inzake de nodige uit te voeren werken op haar grondgebied om de toegankelijkheid van de wegen te verbeteren en te prioriseren ifv de intensiteit van het gebruik van de wegen. Op korte termijn zijn projecten voor de aanpassing van bestaande zebrapaden gepland, zoals het project voor de Kroonveldstraat en aangrenzende wegen (Duikerstraat, Ter Plast, enz.) waar de borduren van een vijftiental zebrapaden (evenals de installatie van podotactiele tegels) worden aangepast om ze toegankelijk te maken voor alle gebruikers. Op middellange termijn wordt systematisch rekening gehouden met de aanbevelingen van de GSV en de PAVE bij wegeniswerken van gevel tot gevel. Recente aanpassingen zijn deze in de Philippe de Champagne straat, de Zwaluwenstraat, enz. Toekomstige aanpassingen worden voorzien rond de Antwerpsepoort.

De AVPH merkt op dat de toegankelijkheid van personen met een handicap die zich in de openbare ruimte met de auto verplaatsen weinig aandacht krijgt in het PAVE-project. Toch zijn er heel wat mensen die kwetsbaar zijn binnen het kader van verplaatsingen vanwege hun handicap (of leeftijd) daar zij geen gebruik kunnen maken van het openbaar vervoer en alternatieve transportmiddelen. Voor deze categorie mensen is de auto een ongeëvenaard en onvervangbaar vervoermiddel. Het stelt mensen met een handicap in staat om zelfstandiger te leven en te worden geïntegreerd in de samenleving en deel te nemen aan het economische, sociale en culturele leven van de stad, de regio en het land.

Sinds de oprichting van voetgangerszones worden personen met een motorische handicap dubbel gestraft:

- 1) Zij zijn niet langer in staat om bestemmingen in voetgangersgebieden (bedrijven, overheden, culturele plaatsen, werkplekken, enz.) met de auto te bereiken en moeten bijgevolg veel langere afstanden afleggen, vaak in onaangepaste omstandigheden. Voor deze mensen is elke verplaatsing een ware uitdaging die regelmatig fysieke pijn met zich meebrengt. Een taxi of elektrische rolstoel wordt té vaak het enige vervoersmiddel.
- 2) Daarnaast werd een hele reeks parkeerplaatsen voor personen met een handicap die zich binnen de huidige voetgangerszones bevonden, niet rond de voetgangerszones vervangen. Parkeerplaatsen die voorhouden zijn aan personen met een handicap bevinden zich vaak te ver af van de belangrijkste bestemmingen binnen de voetgangerzones (zie ook hieronder in variapunten met betrekking tot de herontwikkeling van de Stalingrad-wijk).

5. Renovatieproject woningen Papenvest

Om te voldoen aan het engagement van de Stad om een minimum van 5 à 10% aanpasbare of aangepaste woningen te voorzien in elk nieuw woonproject, wenste het departement Huisvesting samen met de leden van de APVH de behoeften van huisvesting voor personen met een handicap te bestuderen in het belang van potentiële, toekomstige bewoners. Dit om ervoor te zorgen dat het aanbod effectief voldoet aan de vraag en dat investeringen in dit soort woningen pertinent zijn.

Volgende bemerkingen werden door de AVPH meegegeven volgend op de presentatie van de plannen van de gebouwen/woningen en de naaste omgeving van het Papenvest-project:

- De voorkeur dient gegeven te worden aan aanpasbare/aangepaste woningeenheden op het gelijkvloers ipv op de verdiepingen. Dit vergemakkelijkt de evacuatie in geval van brand,... In principe werden de plannen reeds goedgekeurd door de brandweer: evacuatie via de gevel wordt

momenteel onderzocht. Ook werd er in dat geval aangeraden om veiligheidssassen op elk verdiep te voorzien.

- Er dient op toegezien te worden dat alle doorgangen (incl de ingangdeuren van appartementen naast deze die specifiek ontworpen zijn voor personen met een handicap) toegankelijk zijn.
- Er werd aangeraden om van bij het begin aanpasbaar meubilair te voorzien en niet pas op het moment dat de huurder met zijn of haar beperkingen gekend is (bv. Een verstelbaar keukenwerkblad, opklapbare wandteugels,...). Dit voorkomt dat werken uitgevoerd moeten worden op het moment dat de huurder het pand betreedt en dat nieuwe aanpassingen dienen gemaakt te worden bij verandering van huurder.
- Liften met stem en geluidsignalen, bedieningspanelen met braille opschrift,... voorzien voor slechtzienden en blinden.
- Oplaadsystemen voor elektrische rolstoelen en beveiligde ruimtes voor aangepaste sportstoelen voorzien in de sportzaal.
- Er werd opgemerkt dat er geen woningeenheden voor personen met een handicap zijn voorzien met meer dan 2 slaapkamers wat nochtans nuttig is voor grotere gezinnen, personen met een handicap die in het gezelschap van een persoonlijk assistent leven,...
- Bijzondere aandacht werd gevraagd om de aangepaste vloer te voorzien in de sportzaal alsook aangepaste infrastructures in de gemeenschapstuin (toegankelijke serre, bloembakken,...).
- Zoveel mogelijk hoogteverschillen vermijden vnl. ter hoogte van de woningen en ingangen.
- Aangepaste hoogtes voorzien voor stopcontacten, schakelaars, thermostaten,...
- De AVPH raadt uiteindelijk aan om de bestaande gidsen rond toegankelijkheid van woningen (<https://cawab.be/Guide-d-aide-a-la-conception-d-un-batiment-accessible.html>), gebouwen (obv de 7 principes van *Universal Design* <https://www.toegankelijkgebouw.be/Home/UniversalDesign/7basisprincipes/tabid/94/Default.aspx>) en sportinfrastructures (https://handy.brussels/wp-content/uploads/2019/03/190228_Handi_Cap_Sport_guide-digital.pdf) te gebruiken.

6. Presentatie van het Regionaal Handistreaming Charter en het Verdrag van de VN inzake de rechten van Personen met een handicap door Mr. Drozd

Bij gebrek aan tijd werd deze presentatie uitgesteld tot de volgende plenaire zitting begin 2021. In afwachting en ter herinnering : plaatselijke-besturen.brussels/nl/themas/gelijke-kansen/handistreaming en <https://www.un.org/esa/socdev/enable/documents/tccconvf.pdf>

7. Varia

- ✓ **Actie 03/12** : De twee acties die gepland stonden ter gelegenheid van 3 december, de Internationale Dag van personen met een handicap, moesten worden uitgesteld vanwege de huidige sanitaire maatregelen. De eerste actie betrof het organiseren van een tentoonstelling om het stadspersoneel en het grote publiek te sensibiliseren rond diverse types handicaps in samenwerking met de vereniging *Le³oeil* in het Administratief Centrum en haar vestiging in Laken. De tweede actie betrof het inwijden van een kunstwerk dat ontworpen werd ihkv het project Chaisart (<https://wal.autonomia.org/article/chais-art-nouveau-site>) in een openbare plaats op het grondgebied van de Stad, maar er werd tot op heden nog geen geschikte plaats gevonden. De leden van de AVPH werden daarom uitgenodigd om locaties voor te stellen om het kunstwerk te installeren.

Zo werd ook gevraagd om ideeën voor te stellen voor online acties die op 03.12 verder verspreid konden worden.

Een aantal suggesties betreffende een geschikte locatie voor het Chaisart-beeld : daar waar veel voorbijgangers komen zoals de Nieuwstraat; in of rond treinstations,...

Suggesties voor acties rond 03/12: foto's van personen met een handicap op schermen in de publieke ruimte verspreiden. Dit project sluit aan bij het oorspronkelijke project van de vereniging *Le 3ième oeil* - de deadline is helaas kort om de schermen te reserveren en de visuals aan te passen om deze op 03.12 uit te zenden, maar het idee zal worden bestudeerd om de beelden van de tentoonstelling te verspreiden op sociale netwerken.

- ✓ **Good Move** : Het project Good Move is de weerslag van een collaboratief proces en een co-constructie met de meerderheid van de Brusselse en Belgische actoren van de overheid, de privésector en het middenveld, gestart in oktober 2016. Het resultaat is een ontwerpplan voor de gewestelijke mobiliteit dat ten dienste staat van de levenskwaliteit van de burgers en de dynamiek in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Good Move wil deze doelstellingen bereiken door het mobiliteitsaanbod in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest te herzien, zodat het ten dienste staat van de gebruiker en is aangepast aan ieders behoefte. Meer info en toegang tot het ontwerpplan op: <https://goodmove.brussels/nl/gewestelijk-mobiliteitsplan/>

Met de uitvoering van het Regionaal Mobiliteitsplan « Good Move » in de Stad Brussel (om te beginnen in het Pentagon), wil het College van Burgemeester en schepenen, alle betrokken partijen van bij het begin, betrekken, incl. personen met beperkte mobiliteit. Daarom werd voorgesteld om een vergadering te organiseren met de kabinetten die belast zijn met mobiliteit en gelijke kansen, de Cel Gelijke Kansen en de Cel Mobiliteit om te bespreken hoe de AVPH (en andere actoren die begaan zijn met het doelpubliek) het best kunnen ingeschakeld worden om hun behoeften inzake mobiliteit in het stadscentrum te delen. Bedoeling is om informatie te verzamelen over de wensen en noden van de doelgroep tijdens de diagnostische fase van het project (dat eindigt binnen een maand) om er rekening mee te kunnen houden bij het ontwikkelen van mobiliteitsplannen door de mobiliteitscel. De leden van de AVPH werden daarom geraadpleegd om de beste communicatiemiddelen met de doelgroep te identificeren. De leden van de AVPH moedigen het idee aan om via een online vragenlijst te werken welke via verenigingen en sociale netwerken kan worden verspreid.

- ✓ **COVID-maatregelen voor geïsoleerde personen met beperkte mobiliteit** : Tijdens de laatste plenaire zitting van de AVPH in september werden de Cel gelijke kansen en het kabinet erop gewezen dat de Stad geen maatregelen had getroffen om burgers met beperkte mobiliteit die vaak sterk afhankelijk zijn van externe bijstand, tijdens de lockdown van maart tot mei te ondersteunen. Inmiddels werd een samenwerking opgezet met de vzw *Le 3ième Oeil* die diensten aan huis, activiteiten en een luisterend oor aanbiedt om uitsluiting van deze doelgroep te voorkomen.

Aangezien de huidige situatie minder abrupt maar nog steeds complex is voor deze doelgroep, werd aan de AVPH gevraagd om aanbevelingen voor de diensten van de Stad te delen om deze geïsoleerde burgers zo goed mogelijk te ondersteunen. Een suggestie van de AVPH zou zijn om flyers met informatie betreffende diverse hulplijnen in alle brievenbussen te dropen.

Na afloop van de bijeenkomst met de AVPH op 18/11 heeft mevrouw Mutyebele aan het College op 19/11 voorgesteld om de actie gericht op geïsoleerde senioren op het grondgebied van de Stad uit

te breiden tot personen met een handicap: de bedoeling van deze actie is om burgers via een team van vrijwilligers te contacteren om een luisterend oor aan te bieden, leveringen van kerstbomen (op vraag en betaald door de burger), voedselpakketten in geval van nood of onvermogen om te winkelen,... te organiseren, enz. Aangezien de administratie geen toegang heeft tot relevante databases om geïsoleerde personen met een handicap te identificeren, zal zij de vzw's van personen met een handicap moeten aanspreken om zoveel mogelijk over deze actie te communiceren en de doelgroep dusdanig te bereiken.

- ✓ **Heraanleg van de St-Katelijnestraat** : De St-Katelijnestraat zal vanaf eind volgend jaar niet meer toegankelijk zijn voor auto's. De AVPH vraagt om in het renovatieproject te worden opgenomen om, in het bijzonder, te waken op de toegankelijkheid van handelszaken.
- ✓ **Feedback rond het Actieplan « Handicap, Inclusie en Universele Toegankelijkheid » 2020-2022** : De evaluatie van het actieplan is nog in volle gang. Deze zal ten laatste half-februari 2021 aan het College en de Gemeenteraad worden voorgelegd. Enkele nieuwe doelstellingen werden in het plan opgenomen. De eerste versie van het actieplan (2018-2020) is nog steeds beschikbaar op de website van de Stad. Tot op heden werden geen opmerkingen vanwege de AVPH genoteerd.
- ✓ **Parkeerplaatsen voor Personen met een Handicap rond BOZAR** : Na meerdere verzoeken, werden nog steeds geen nieuwe parkeerplaatsen voor personen met een handicap in de nabijheid van BOZAR voorzien. Dit werd reeds besproken ihkv de werkgroep "Mobiliteit..." en meegegeven aan de Cel Parkeren van de Stad door middel van een schriftelijke nota.
- ✓ **Presentatie van het TRIPS-project**: Dit project heeft tot doel de toegankelijkheid van het openbaar vervoer in Europa voor mensen met beperkte mobiliteit te verbeteren. Het idee is om gebruik te maken van de ervaringen van mensen met beperkte mobiliteit om verschillende barrières en toegankelijkheidsbehoeften te identificeren. In tweede instantie, zou een samenwerking tussen personen met een beperkte mobiliteit en werknemers van lokale transportbedrijven ernaar moeten streven om oplossingen uit te werken om het openbaar vervoer toegankelijker te maken. Meer informatie over dit project: <https://trips-project.eu>
De vzw AMT Concept draagt het project mee uit in België. Verschillende leden van de AVPH zullen worden betrokken bij de analyse en uitwisseling met lokale transportbedrijven. Zij zullen de andere leden van de AVPH en het gemeentebestuur op de hoogte houden van de voortgang en conclusies van het project (lopende tot eind 2022). Een presentatie van het project zal begin 2021 op de agenda van de volgende plenaire zitting van de AVPH worden gezet.
- ✓ **Parkeerplaatsen voor Personen met een handicap in de Wijk Stalingrad** : Ihkv het herontwikkelingsproject van de Stalingrad-wijk, vond een eerste bijeenkomst met de wijkbewoners plaats in oktober. Een lid van de AVPH was eveneens aanwezig en liet ons weten dat het project zou leiden tot de afschaffing van parkeerplaatsen langs de Stalingradlaan. Bijgevolg zullen ook verschillende parkeerplaatsen voor personen met een handicap verdwijnen. Er werd beloofd om deze plaatsen te recreëren in de nabijgelegen straten doch dit engagement werd ook genomen ihkv het voetgangersproject in het stadscentrum (Anspachlaan enz) waar veel parkeerplaatsen voor personen met een handicap zijn verdwenen en niet allemaal vervangen werden in de omgeving zoals beloofd.